

# aztn

**PRIORITETI ZA 2025. GODINU**



## PRIORITETI AZTN-a ZA 2025. GODINU

Misija Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja (dalje: AZTN) je osigurati i doprinijeti nesmetanom funkcioniranju tržišta za potrošače, poduzetnike i gospodarstvo u cjelini kroz učinkovito tržišno natjecanje otklanjanjem zapreka koje su nastale ili mogu nastati ograničavanjem tržišnog natjecanja.

U ostvarenju tih zadaća AZTN postupke vodi primjenom Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja, dalje: ZZTN) i paralelno primjenom EU prava, odnosno članaka 101. i 102. Ugovora o funkcioniranju EU-a (dalje: UFEU). Zakonodavni okvir u području zaštite tržišnog natjecanja ažurirat će se donošenjem nove Uredbe o kriterijima za izricanje novčane kazne i Uredbe o kriterijima za oslobođenje ili umanjeње novčane kazne.

Ujedno je misija AZTN-a i prepoznavanje, otklanjanje te sankcioniranje postupanja koja predstavljaju nepoštene trgovačke prakse u lancu opskrbe poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima, kao i u jačanju gospodarske kulture uspostavljanjem uvjeta

jednakosti i ravnoteže u poslovnim odnosima između svih sudionika u lancu opskrbe hranom.

U 2025. godini koja ujedno obilježava tridesetu obljetnicu donošenja prvog Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja u RH, AZTN će usmjeriti svoje prioritete rada u odnosu na one sektore koji najviše utječu na dobrobit potrošača te na postupanja koja ostvaruju naj snažniji učinak na razvoj konkurencije na tržištu i pozitivan učinak na inovacije, produktivnost i otpornost tržišta kroz tržišno natjecanje. I dalje će naglasak rada AZTN-a biti na utvrđivanju, suzbijanju i sankcioniranju najtežih povreda kao što su zabranjeni sporazumi između poduzetnika, zlouporabe vladajućeg položaja, kao i postupanja u lancu opskrbe poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima koja predstavljaju nepoštene trgovačkih prakse.

Stoga će AZTN-a svoje aktivnosti uz rješavanje tekućih predmeta u svom radu u 2025. godini posebno usmjeriti na slijedeća prioriteta tržišta:

### A) TRGOVINA NA MALO HRANOM I MJEŠOVITOM ROBOM

Navedeno tržište AZTN dugi niz godina prati sektorskim istraživanjem tržišta temeljem ZZTN-a, kao i provedbom Zakona o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom (dalje: ZNTP). Iako navedeni zakonodavni okvir ne daje ovlast AZTN-u kao regulatoru cijena, ipak AZTN će, vođen načelom javnog interesa u provedbi i promicanju tržišnog natjecanja, na ovom tržištu koristiti sve raspoložive alate iz oba zakona te sukladno svojim ovlastima i nadležnostima ispitati potencijalne zabranjene sporazume ili usklađena djelovanja između poduzetnika i dalje će strogo pratiti postupanja, odnosno ugovore i način poslovanja kupaca poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda s njihovim dobavljačima te utvrđivati postoje li dostatne indicije za pokretanje postupka za eventualni zabranjeni sporazum između trgovaca konkurenata ili postoji li neko drugo sporno postupanje (pritisak od strane kupaca prema dobavljačima) odnosno neka nepoštena trgovačka praksa u lancu opskrbe poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima.

## B) ELEKTRONIČKE KOMUNIKACIJE

Potreba za nastavkom naglaska na sektor elektroničkih komunikacija proizlazi iz većeg broja predmeta proteklih godina u kojima je AZTN utvrđivao i nastavlja provoditi postupke i utvrđivati različite vrste povreda na tržištu telekomunikacija, kao što su zabranjeni sporazumi ili zlouporabe vladajućeg položaja poduzetnika.

U postupanju na navedenim prioritetnim tržištima, AZTN će i nadalje **suradivati sa sektorskim regulatorima** prema kojima je dao inicijativu za organiziranje zajedničkog godišnjeg skupa regulatora. Ujedno se suradnja nastavlja i s **Državnim odvjetništvom Republike Hrvatske** s kojim AZTN također ima odnedavno potpisan sporazum o suradnji.

Jedan od važnih prioriteta AZTN-a u 2025. bit će **jačanje resursa**, prije svega zapošljavanje nužnih stručnjaka budući da su trenutno postojeći kapaciteti ograničeni (primjerice, sektorsko istraživanje temeljem ZZTN-a navedeno pod točkom a) provodi jedan ekonomist). Naime, postupci koje AZTN vodi su dugotrajni i složeni te iziskuju uz specifična stručna znanja i provođenje opsežnih pravnih i ekonomskih analiza te dokaznih radnji prije eventualnog utvrđenja povrede (primjerice kartela). Uspjeh procesa zapošljavanja ovisit će o interesu za rad u AZTN-u koji se posljednjih godina smanjuje s obzirom na nisku razinu plaća u odnosu na usporediva tijela i privatni sektor. U tom smislu, prioritet ostaje edukacija i kontinuirano stručno usavršavanje radnika AZTN-a okviru raspoloživih financijskih sredstava AZTN-a, što će 2025., nakon višegodišnje stanke, uključivati i stručnu praksu za jednog radnika u Europskoj komisiji.

## C) ENERGETIKA

Polazeći od značaja energetskeg sektora za gospodarstvo Republike Hrvatske i državni proračun i dobrobit potrošača, AZTN će u 2025. godini i u ovom sektoru pojačano promatrati odnose među tržišnim sudionicima i sveobuhvatnije pristupiti tom sektoru u segmentima energetskih tržišta na kojima se uoče eventualna protutržišna postupanja.

U 2025. AZTN će i dalje u svom prioritetu biti usmjeren na **otkrivanje i sankcioniranje zabranjenih sporazuma između poduzetnika na svim tržištima**. Osobito, sklapanje zabranjenih horizontalnih sporazuma predstavlja najtežu povredu tržišnog natjecanja, neovisno o tržišnom udjelu sudionika sporazuma, i stoga se kao prioriteti u radu određuju sve povrede navedene u članku 8. stavku 1. ZZTN-a odnosno utvrđivanje cijena, ograničavanje ili nadziranje proizvodnje, tržišta, tehnološkog razvoja ili ulaganja i podjelu tržišta ili izvora nabave, primjena nejednakih uvjeta na istovrsne poslove s različitim poduzetnicima i uvjetovanje sklapanja ugovora prihvaćanjem od drugih ugovornih strana dodatnih obveza, koje po svojoj prirodi ili običajima u trgovini nisu u vezi s predmetom tih ugovora.

Karteli-zabranjeni horizontalni sporazumi između poduzetnika koji su konkurenti i kojima oni dogovaraju cijene ili druge parametre tržišnog natjecanja, dijele tržišta, međusobno si dodjeljuju kupce ili lokacije na kojima će prodavati svoje proizvode ili usluge, dogovaraju rabate, definiraju opseg proizvodnje i čitavu djelatnost kojom se bave, dogovaraju svoje ponašanje i uvjete koje će postaviti u postupcima javne nabave, pa tako zatvaraju tržište za nove konkurente, predstavljaju najtežu povredu prava tržišnog natjecanja

koje nanosi najveću štetu gospodarstvu i potrošačima i društvu u cijelosti. Karteli dižu cijene roba i usluga iznad cijene koja bi bila u uvjetima konkurentskog ponašanja poduzetnika pa potrošači odabiru ili da neće platiti višu cijenu proizvoda i usluga obuhvaćenih kartelom ili ipak plaćaju taj proizvod ili uslugu koji žele i time nesvjesno prebacuju dobit na sudionike kartela.

Pritom će kod otkrivanja i dokazivanja zabranjenih horizontalnih sporazuma (kartelima) poseban naglasak ostati na **zabranjenim sporazumima između poduzetnika konkurenata-ponuditelja u postupcima javne nabave**. Navedena vrsta zabranjenih sporazuma nanosi izrazito veliku štetu gospodarstvu, državnom proračunu i u konačnici potrošačima. U tom dijelu će se nastaviti korisna suradnja s resornim Ministarstvom gospodarstva kao i s Državnom komisijom za kontrolu postupaka javne nabave (DKOM). Upravo u svrhu pravovremenog prepoznavanja mogućeg zabranjenog dogovora između ponuditelja na natječajima u postupcima javne nabave tijekom 2025. nastaviti će se provedba projekta pomoći (TSI) s OECD-om, Europskom komisijom i nekoliko država članica EU (Austrija, Bugarska, Cipar, Grčka, Rumunjska). Navedeni projekt u kojem Republika Hrvatska ima ulogu vodeće zemlje, obuhvatit će i edukacije o suzbijanju zabranjenih sporazuma u javnoj nabavi nizom radionica za različite dionike u sustavu javne nabave (naručitelji, pravosudna tijela i udruženja poduzetnika).

U ostvarivanju ovoga prioriteta, značajnu ulogu će imati i Odjel za digitalna pitanja i forenziku AZTN-a, te će radi otkrivanja zabranjenih sporazuma, osobito kartela stručnjaci iz navedenog Odjela posvetiti će se analizama digitalno prikupljenih dokaza kao i razvoju novih digitalnih alata.

AZTN će u 2025. godini nastaviti promovirati **značaj pokajnika za otkrivanje kartela** i potaknuti prijave pokajnika, poduzetnika-sudionik kartela koji prvi pristupi AZTN-u prijavi kartel i podnese dokaze o tom kartelu. Pokajnik može dobiti potpuno oslobođenje od kazne, odnosno svaki prvi slijedeći poduzetnik koji pristupi s relevantnim dokazima

može dobiti odgovarajuće umanjeње kazne. Nadalje, s ciljem da AZTN dođe do što više saznanja o mogućim povredama tržišnog natjecanja, primarno zabranjenim horizontalnim sporazumima između poduzetnika, poticat će se primjena prošle godine uvedenog digitalnog alata za on line anonimnu prijavu (anonimni zviždači) putem koje svatko može potpuno anonimno prijaviti zabranjene sporazume putem web stranice AZTN-a uz odgovarajuće mjere zaštite anonimnosti za takve prijavitelje.

Također, kao prioritet ostaju **vertikalni sporazumi** između poduzetnika koji nisu konkurenti, a koji sadrže teška ograničenja tržišnog natjecanja kao što su ograničavanje prava kupca da slobodno određuje prodajnu cijenu proizvoda odnosno nametanje fiksnih ili minimalnih cijena u odnosu kupaca i distributera, a koji su rezultat prisile jedne od ugovornih strana.

U 2025. AZTN će kao jedan od prioriteta imati i otkrivanje, ispitivanje i kažnjavanje **zloupotreba vladajućeg položaja** s obzirom na štetnost takvih postupanja na tržišno natjecanja, strukturu tržišta i potrošače.

Osim navedenih prioriteta područja suzbijanja najtežih povreda prava tržišnog natjecanja rad AZTN-a nastaviti će se i u području **ocjene koncentracija** čime se štiti tržište od negativnih učinaka i sprječavanje da poduzetnici koji se spajaju, pripajaju ili postaju novi poduzetnik ne proizvode negativne učinke na tržištu kojima se može značajno narušiti tržišno natjecanje, a osobito ako je takvo narušavanje tržišnog natjecanja posljedica jačanja postojećeg ili stvaranja novog vladajućeg položaja sudionika koncentracije.

U skladu s ulogom AZTN-a kao nacionalnog koordinатора s EK u provedbi EU Akta o digitalnim tržištima koji uređuje nadzor postupanja tzv. nadzornika pristupa (velikih digitalnih platformi), AZTN će nastaviti pratiti razvoj **digitalnih tržišta i umjetne inteligencije**. U cilju jačanja kapaciteta i razvoja svojih kompetencija u području umjetne inteligencije u 2025. godini planira se početak provedbe projekta pomoći (TSI) s Europ-

skom komisijom i većim brojem država članica EU-a. Pripremu provedbe ovog projekta koordinira AZTN budući da Republika Hrvatska ima ulogu vodeće zemlje članice EU-a.

U 2025. godini sukladno postojećim ograničenim resursima, AZTN će kako je već navedeno primarno provesti **sektorsko istraživanje onih tržišta** na kojima je najveći učinak na potrošače. AZTN će razmotriti mogućnost povezivanja sa pojedinim agencijama za zaštitu tržišnog natjecanja država članica EU-a u cilju udruživanja resursa, postizanja sinergijskih učinaka i boljeg razumijevanja funkcioniranja pojedinih tržišta. Dodatno, AZTN će u slučaju "zabrinutosti" o efikasnom funkcioniranju nekog tržišta ili novonastalim okolnostima na pojedinom tržištu koje utječu na tržišno natjecanje pokrenuti dodatna sektorska istraživanja.

Značajna aktivnost AZTN-a ostaje i tijekom 2025. davanje **stručnih mišljenja** na prijedloge propisa i na važeće propise te ukazivanje na potrebu izmjene postojećih propisa i nacрта propisa koji nisu u potpunosti sukladni pravu tržišnog natjecanja ili propisima o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom. S tim u vezi očekuje se i aktivni doprinos adresata mišljenja o usvajanju prijedloga ili primjedbi iz mišljenja AZTN-a.

Kao trajni prioritet, AZTN će i ove godine nastaviti provoditi sve aktivnosti usmjerene na **promicanje znanja** o tržišnom natjecanju i zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom, te jačanja svijesti o značaju poštivanja navedenih propisa držanjem edukacija od strane stručnjaka AZTN-a za različite kategorije dionika.

U svrhu nastavka potpuno **transparentnog rada** AZTN će i ove godine nastaviti s objavljivanjem odluka, mišljenja, godišnjih izvješća, istraživanja tržišta i drugih relevantnih dokumenata na svojoj web stranici. Putem poslovne mreže LinkedIn i elektronskog biltena izvještavat će i dalje o svojoj praksi, značajnijim događanjima i aktualnostima u području tržišnog natjecanja, zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom i digitalnih tržišta. Odnosi s mediji-

ma AZTN-a ostaju također prioritet u dijelu komunikacije s javnošću koji se ostvaruje kroz otvorenost prema medijima, dijeljenje relevantnih informacija iz prakse i uzajamno povjerenje.

U dijelu nadležnosti AZTN-a u području **utvrđivanja nepoštenih trgovačkih praksi između kupaca i dobavljača**, u 2025. se planira okončati trenutno otvorene upravne postupke od kojih je dio pokrenut na temelju rezultata ispitivanja usklađenosti ugovora i načina poslovanja s odredbama ZNTP-a. Uz navedeno postupanje u upravnim predmetima u 2025. predviđa se daljnje postupanje u otvorenim neupravnim predmetima. Ukoliko nakon provedenih preliminarnih analiza se utvrdi postojanje indicija da je pojedini kupac u odnosu na pojedini konkretni poslovni odnos povrijedio odredbe ZNTP-a, AZTN će pokrenuti upravne postupke. Nadalje, u planu je provoditi ispitivanja usklađenosti poslovanja kupaca poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda s odredbama ZNTP-a i u odnosu na druge segmente kupaca poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda (osim trgovaca u maloprodaji i otkupljivača) koji su također dionici u lancu opskrbe poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima, primjerice distributivni dio lanca, ugostitelji i slično, a ovisno o raspoloživosti kadrova.

Također u dijelu **međunarodne suradnje** kao prioritet u promicanju znanja i u području zabrane nepoštenih trgovačkih praksi organizirat će se regionalni sastanak zemalja čija nacionalna tijela za zaštitu tržišnog natjecanja u svojoj nadležnosti imaju i ZNTP. Dodatni važan segment međunarodne suradnje je redovna suradnja i aktivnosti u okviru europske mreže provedbenih tijela za pitanja nepoštenih trgovačkih praksi (UTP Enforcement Network), kao i aktivnosti vezane uz sudjelovanje u radnim skupinama u okviru donošenja propisa i uredbi vezanih uz zabranu nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom na razini EU te aktivno sudjelovanje na raznim međunarodnim konferencijama i sastancima u vezi s nepoštenim trgovačkim praksama. Isto tako, u okviru regionalne suradnje predviđena je pomoć i aktivna suradnja AZTN-a s državama iz regije koje tek uvode u svoje zakono-

davstvo propise o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi.

U međunarodnoj suradnji u području zaštite tržišnog natjecanja kao prioriteta izdvajaju se redovna suradnja i aktivnosti u okviru Europske mreže tijela za zaštitu tržišnog natjecanja (ECN) te pretprijetni pregovori za ulazak RH u OECD koji su za područje tržišnog natjecanja dovršeni u rujnu 2024. godine. U ovom dijelu glavni prioritet AZTN-a bit će redovito sudjelovanje u Odboru za tržišno natjecanje OECD-a kao i rad na ispunjenju preostalih srednjoročnih i dugoročnih

preporuka OECD-ovog Odbora za tržišno natjecanje.

Zaključno, navedena prioritetna područja djelovanja AZTN-a određena su u svrhu učinkovitijeg rada i racionalnog usmjerenja resursa AZTN-a, međutim određena doza fleksibilnosti je potrebna kako bi se moglo reagirati na neke nepredviđene razvoje ili događaje na tržištu koja se mogu pojaviti tijekom godine, a koja mogu zahtijevati postupanje od strane AZTN-a s ciljem održavanja tržišnog natjecanja na tržištu RH.